megelőzte a magyar államot, amikor három évvel a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem létrehozása előtt 1998-ban magyarországi egyetem kihelyezett tagozatát fogadta a városba, és a székelyudvarhelyi felsőoktatást fenntartotta, bővítette. A házelnök elérkezettnek látta az időt, hogy a magyar állam által fenntartott erdélyi Sapientia egyetem is szakot, vagy szakokat indítson Székelyudvarhelyen. A Székelyudvarhelyi Egyetemi Központban jelenleg az Óbudai Egyetem könnyűipari mérnöki alapszakán, az Edutus Egyetem kereskedelem és marketing alapszakán, a Pannon Egyetem vidékfejlesztési és agrármérnök alapszakán, illetve a Budapesti Gazdasági Egyetem turizmus-vendéglátás szakán tanulhatnak székelyföldi diákok. A központ felújítása során a *Bethlen Gábor* Alap támogatásával és más források bevonásával kicserélték a háromemeletes épület nyílászáróit, felújították a vizesblokkokat, újrafestették az épület külső és belső falait, és fejlesztették a berendezéseit.

(Ezt a cikket a Krónikáról másolták: https://kronikaonline.ro/erdelyi-hirek/kover-laszlo-a-szekelyudvarhelyi-egyetemi-kozpont-avatojan-szekelyfoldnek-karpotlas-jar-budapesttol-es-bukaresttol-is)

MTI • 2019. október 05.

Emléktáblát kapott Moldován Stefánia operaénekes

Emléktáblát helyeztek el *Moldován Stefánia* (1929-2012) érdemes művész, *Liszt Ferenc*-díjas operaénekes, a XIII. kerület díszpolgára emlékére egykori lakóházán, a Katona József utca 25. szám alatt. A lakóház második emeleti lakása több mint negyven évig volt a művésznő és családja otthona. Moldován Stefánia művészi pályafutásával párhuzamosan több mint tíz évig a 13. Kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat tagjaként vállalt közéleti feladatot.

Melis Györggyel a Manon Lescaut előadásán
Fotó forrása: operett.network

Moldován Stefánia a *Bánk bán* egyik legsikeresebb Melindája volt, közösen lépett fel az 1960-as évek világhírű tenorjával, *Mario Del Monacó*val is. Fellépett apai őseinek földjén, Örményországban is, ahol lenyűgözte a világhírű örmény zeneszerzőt, *Aram Hacsaturjánt* is, aki neki ajánlotta három koncertáriáját.

Moldován Stefánia 1929. augusztus 24-én a romániai Sajóudvarhelyen született. Apai ágon örmény származású volt, de egész pályafutása során Magyarországhoz kötődött. 1948 és 1953 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolára járt. Debütálása *Puccini Bohémélet*ében, a Szegedi Nemzeti Színházban volt, 1961-ig a társulat tagjaként dolgozott. Elsősorban *Verdi* operáiban nyújtott művészi alakításaival ért el kiemelkedő magyarországi és nemzetközi sikereket. 1961 és 2012 között a Magyar Állami Operaház magánénekese volt. Repertoárján szerepeltek *Mozart*- és *Puccini*-operák szoprán szerepei. A hatvanas években Magyarország egyik legnépszerűbb operaénekesnője volt, három játékfilmben is játszott.

Forrás:Kultúra .hu

Gaál György

Jereván és Tbiliszi – 2. rész

Örményország igazi nevezetességei a kolostorok és templomok. Ezeknél figyelhetők meg az örmény építészet sajátságai.

Jereváni Operaház

Azok a „mérnöki” titkok, amelyekkel a földrengések ellen védekeztek. Általában román stílusú, ezeréves kis épületek. Négyzetes templomtér fölé emelt kupolával. Egyik-másik romos maradt, másokat ismételten újjáépítettek. Mindegyikhez több legenda fűződik. Pár óra alatt a kis országban – a rossz utak ellenére – megközelíthetők. Szombaton a déli vidékeken tett körút és borkóstoló után, még sötétedés előtt sikerül először a jereváni belvárossal ismerkedni. A szállodánktól alig tíz percre levő, a *„Cascade”* lábánál fekvő egyik főtérhez érünk. Ez tulajdonképpen két egymásba torkolló parkosított tér, tele fákkal. A Francia tér egyben a legfontosabb útkereszteződés. A másik, Azatutjan tér meghatározó épülete a középre emelt Operaház. Ezt is *Tumanjan* tervezte. Kettős épület: egy 1200 személyes színházteremből és egy 1400 férőhelyes koncertteremből áll. Az utóbbi a legnagyobb örmény zeneszerző, *Aram Hacsaturján* nevét viseli. Ülő szobrát 1999-ben helyezték el az épület hátsó homlokzata elé. A főhomlokzat előtt is két szobor: sajnos a neveket csak örmény betűkkel írták ki. Az operaház mellett a dús parkban csónakázó tó is található. Itt már sötétedéskor

A Cascade vízesést imitáló lépcsősora - Jereván

járunk, s tapasztaljuk, hogy szabadtéri koncertet tartanak, még a forgalmat is lezárják a tér egy részén. Rátalálunk az Északi sugárútra, mely átvezet a másik térre. A sugárút, a város tengelye, ma sétálóutca. Hömpölyög rajta a nép. Itt-ott magányos muzsikusok, énekesek adnak koncertet, tartanak bűvészeti bemutatót. Kiérve az új főtérre, egészen meglep a hangulat. Nem egy akármilyen szombat este van, hanem utóbb megtudjuk, hogy az örmény népirtás évfordulójaként hivatalos szabadnap: április 24. Ezt a teret mind modern nyolc-tízemeletes épületek övezik, kivéve a központi elhelyezésű, árkádos homlokzatú Örmény Kultúra Házát, amely most a Szépművészeti múzeumot fogadja be. A térre néznek a minisztériumok épületei, itt van a főposta és

Jereván főtere

az egyik elegáns szálloda. Ünnepnap lévén a múzeumépület előtti nagy tóból kiálló szökőkút régi keringők dallamára szórja a vízoszlopokat, melyeket más-más színt váltogató reflektorok világítanak meg. A helyi kis toló-pultos árusok mellett kéregetők is akadnak a tömegben. A tér sokáig Lenin nevét viselte, szobra is állt a közepén, most Köztársaság tér. Egyik keresztutcán sétálunk a szállónkhoz, még itt is sok a jövő-menő fiatal. Közben megkezdődik az ünnepi tűzijáték, mely fénybe borítja a belváros egét.

Aram Hacsaturjan zeneszerző

Harmadik napunkon a Jerevántól csak 20 km-re fekvő Ecsmiadzinba megyünk. Ez a fővárossal már majdnem összenőtt település az örmények Vatikánja. A legrégebbi fővárosnak tekintik (Jereván sorrendben a 13. főváros), mindmáig itt székel az autokefál Örmény Apostoli Egyház vezetője, a katholikosz. Az első katholikosz és az örmény egyház megszervezője *Világosító Szent Gergely* volt. Az egyházi központ egy nagy négyszögletű, körülkerített telken helyezkedik el. Díszes – újabb keletű – kapuzaton jutunk be a szent negyedbe. Egyenes sétány vezet a székesegyházhoz. Ez a legrégebbi 302 táján épített keresztény szentély helyére épült a 7. században. A meglehetősen nagy méretű templomot most éppen renoválják, állványok borítják. Bejárata két oldalán az elhunyt katholikoszok sírkövei láthatók. Örmény feliratukat nem tudjuk elolvasni, de szerencsére az újabbakon már az arab számok tájékoztatnak az illetők uralkodási idejéről. A régi köveken még örmény betűkkel jelölik az évszámokat is. A körben fekvő épületek teológiai intézetet, könyvtár-levéltárat, kincstárt, rendházat és egyházfői rezidenciát

Tbiliszi

rejtenek magukban. Van egy újabb templomuk is. Az épületek közötti park kellemes hangulatot áraszt. A telek oldalánál áll a *Szt. Gajane-templom*, mely most a székesegyházat is helyettesíti. Ennek építése 630-ban kezdődött, utóbb bővítették, a 17. században falai egy részét freskókkal díszítették. Szent Gajane az örmény egyház 4. században élt apáca-mártírja. Földi maradványai e templomban nyugszanak. Vasárnap lévén bejuthatunk egy szertartásra is. Az eléggé zsúfolt, tömjénszagú belső térben állva az az érzésünk, hogy egy ortodox misén veszünk részt. A papok magasra emelt szentélyben végzik a szertartást, háttal a híveknek. Az oltár-részt függönnyel el lehet takarni. Talán a szertartások előkészítésekor húzzák el a függönyt. Idegenvezetőnktől megtudjuk, hogy a világ örményeinek nagy része az Apostoli Egyház híve, de vannak örmény katolikusok is, ezek főleg Európában élnek, a diaszpórában: betagozódtak a pápa vezette római katolikus egyházba.

Még egy délután sétálhatunk Jereván belvárosában. Ezúttal az ottani egyetlen nagyméretű örmény templomot keressük meg. Ez a belvárost körülvevő park dombjára épült. Emelkedő lépcsősor vezet bejáratához. A lépcsősor alján *Zoravar Andranik*nak, az első világháborút követő függetlenségi harcok legendás hadvezérének a lovas szobra áll. A *Szent Gergely*-székesegyház 2001-re készült el, az örmény kereszténység 1700. évfordulójára. Igen mutatós, méltóságteljes és rendkívül tágas templom. Tovább haladva felkeressük a Kék Mecsetet is. Díszes csempézett kapuja az utcára néz, de ahogy belépünk, egy tömbházaktól

A Nemzetgyűlés épülete Jerevánban

övezett tágas udvart találunk. Középén medence szökőkúttal – víz nélkül. Az udvarra nyíló kisebb-nagyobb helyiségek

Tbiliszi - Szent Dávid templom

a mohamedán vallási élet szükségleteit biztosítják. Van bennük szolgálati lakás, fürdő és iskola is. Az udvar mélyén az imaterem. Ezt az intézményt az iráni mohamedánok támogatják. A Hrazdan folyó kanyarulatánál eljutunk a tornyos modern városházához. Minden irányban a nemzeti színű, piros-kék-narancssárga zászlók díszítik. Az egykamarás Nemzetgyűlés klasszicizáló székházát csak az autóbusz ablakából láthatjuk pár percig. Közelében van az államelnöki palota szintén klasszicizáló épülete. Ez a stílus volt a szovjet idők kedveltje. Ma is jól megkülönböztethetőek az ekkoriban emelt középületek. Visszatérőben a szállodához megállunk a „Cascade" lépcsősor alján lévő szoborparknál. Világhírű művészek monumentális alkotásai láthatók itt. Egy nyugati örmény milliomos gyűjteménye néhány darabját adományozta letétként a fővárosnak. Ez év elején a kolumbiai Cartagena egyik terén csodáltuk meg *Fernando Bottero* egy fekvő női szobrát, most itt három alkotását is láthatjuk.

Utunk utolsó napja kötődik még Jerevánhoz. Reggel az Örmény Genocídium Emlékhelyénél kezdjük a nézelődést. Ez egy város feletti dombon található. Messziről látszik 44 m magas két keskeny összefonódó piramisának hegye. Története 1965-ig nyúlik vissza, akkor hosszas tüntetésekkel emlékezett meg a főváros népe az 1915-ös népirtás félszázados évfordulójáról. Ennek hatása alatt, az örmény pártszervek kérésére, a központi szovjet vezetés engedélyezte egy emlékmű felállítását. Az emlékhely telke aztán egyre bővült. Ma egy siratófalra felírva olvasható mindazon örmény települések neve, amelyek ma Törökországban találhatók. Egy másik, 12 befele hajló betonlapból, és az általuk közrefogott örökmécsesből álló emlékmű a törököktől elfoglalt tartományokra emlékeztet. Itt szoktak koszorúzni az ide látogató államfők, közéleti személyiségek. Már akik elismerik az örmény népirtást. Megtalálható a genocídiumot elismerő országok jegyzéke is. Sem Magyarország, sem Románia nem szerepel rajta – bizonyára a törökökkel való jó viszonyt nem akarják kockáztatni. Jórészt a földbe süllyesztett domboldali épületben található az 1995-ben megnyitott Genocídium Múzeuma és Kutatóintézete. Ebben nézelődve elrettentő képsorokat láthatunk a népirtás részleteiről. A világsajtó híradásait olvashatjuk. Aztán ott sorakoznak fel a törökországi örmény templomok, műemlékek képei, s alattuk a mai helyzet: zöld mező, vagy néhány méteres rom. Az emlékhely része egy fenyőerdő: több száz fenyő, mellettük fémtábla a politikus, művész, sportoló nevével, aki őket ide ültette.

A napi körút egy másik megható helyen zárul. A város egyik parkjában rózsaszín kőoszlopon az örmény és magyar felirat: „A második világháborúban Örményországban elhunyt magyar hadifoglyok és Magyarországon elesett örmény katonák emlékére". Hátulján a 2004. augusztus 28-i dátum, a felállítás időpontjával. Hatalmas rózsacsokrot helyezünk az oszlop elé, s felcsendül ajkunkon a magyar himnusz.

A búcsúestélyt egy szőnyeggyárban tartjuk. Egykor több emeletes üzemcsarnokként épült. Most csak a földszintjét használják. Itt készülnek a világhírű perzsaszőnyegek, s a velük egyenértékű örmény szőnyegek is. Az utóbbiakra jellemzőek a főnix-, állat- és sárkánymotívumok. Kis imaszőnyegektől kezdve a termet ellepő méretűekig készülnek a példányok. Bemutatják a szövőtechnikát is. Majd az egyik szőnyegektől övezett teremben sor kerül a búcsúvacsorára. Közben egy kis népzenét hallgathatunk, s egy négytagú csoport az örmény táncokat mutatja be.

Sokunkban felmerült a kérdés, hogy az örményországi utazásunk egyik napjára miért kellett időzíteni a szomszédos ország, Grúzia fővárosába, Tbiliszibe egy – választható – kirándulást. Ráadásul a buszos út ideje 6–6 órára volt tehető. Érdemes-e ennyit utazni azért a 4–5 óráért, amit a grúz fővárosban lehet majd tölteni? Utólag egyértelmű a válasz: érdemes! Olyan, mintha egy idegen Bukarest után Budapestet keresné fel.

A Jereván–Tbiliszi távolság mindössze 270 km. Az út nagy része Örményországban siralmas állapotú, ráadásul meredek szerpentinekkel megtűzdelt. A határátkelés itt is még szovjet rendszerű: a kilépésnél, majd a belépésnél is kiszállni, felsorakozni, s az útlevelet benyújtani pecsételésre. Az üres buszt is átvizsgálják. A határ után az út minősége egyszeriben megváltozik, s az utolsó 30 km-t vágtatva teszi meg buszunk. A grúz főváros kellős közepén szállunk le. Rövidesen megérkezik grúz kalauzunk, s kezdődhet a városnézés.

Grúzia története sokban hasonlít az Örményországéra. Itt is volt keleti és nyugati királyság, néha még több is. Az Örményországot leigázó, végigpusztító hatalmak

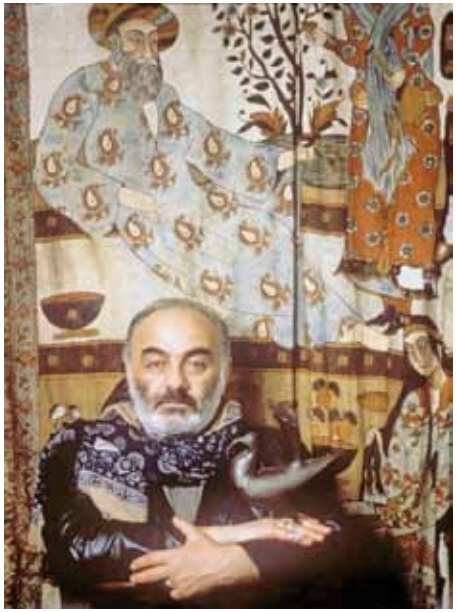

Paradzsanov

itt is uralkodtak. Az ő szent királyuk *Vahtang Gorgaszali*, aki a 400-as évek végén tér keresztény vallásra, s ő helyezi át a közeli Mhetából ide a fővárost. A váltakozó mongol–perzsa–török uralmat csak állandó behódolással tudják átvészelni. 1795-ben egy lázadás nyomán a perzsák földig rombolják a fővárost és a többi nagyobb települést is, 10 ezer embert hurcolnak magukkal fogolyként. Úgyhogy a grúz királyság inkább magát feladva 1801-ben betagozódik Oroszországba. Így elkerüli a száz évvel későbbi népirtásokat. Az oroszok a fővárosnak a görögből átvett Tiflisz nevét használják. A területet pedig többnyire Georgiaként emlegetik. 1846-ban megalakul a Tifliszi Kormányzóság. Ekkoriban már a Kaukázuson túli részek legjelentősebb városa Tiflisz. Olyannyira, hogy a cári hatalom a kevésbé súlyos száműzetésre ítélteket

Tbiliszi látkép a várfelől

gyakran ide küldi. Itt töltött néhány évet *Puskin*, majd itt katonáskodott *Lermontov* és *Tolsztoj* is. Mindnyájuk írásaiban nyoma van az itt szerzett élményeknek. Már 1872-ben ide ér a vasút. Akkoriban a *Romanov* dinasztia palotát építtet a városban, s ide jár fürdőre. A szovjet időkben is megbecsülik a várost. 1966-ban építik első, 1979-ben második metróvonalát. 1905-től sikló visz az egyik hegyre. 1991. április 9-én kikiáltják a független Grúz Köztársaságot. A volt szovjet külügyminiszter, *Eduard Sevarnadze* lesz az államfő, de tízéves uralma idején nem sikerül talpra állítani, önállósítani az országot. A 2003-as rózsás forradalom után indul be az egyre sikeresebb gazdasági élet, a turizmus. Míg Jerevánban még mindig főleg orosz nyelvtudásunknak köszönhettük a tájékozódást, itt mindenütt angol a feliratok második nyelve, sőt a négymezős, kereszteket tartalmazó grúz zászló mellett gyakran feltűnik az Európai Unió zászlaja is. A főtér sarkán ott állomásozott a világvárosokban elterjedt nyitott tetejű Hop-on, hop-off típusú városnéző járat piros busza. Még mindig Ázsiában voltunk, de már minden Európára emlékeztetett. Idegenvezetőnk a buszmegállóból felvitt a közeli sziklaoromra, ahonnan jól át lehetett tekinteni az 1, 1 millió lakosú várost. A Mtkvari folyó szorosában, két meredek sziklás hegyvonulat között terül el. Úgyhogy jól védhető volt. Ugyanakkor festői fekvésű. Sziklaormunk is stratégiai hely. Valamikor erőd állott rajta, amit aztán sokáig börtönnek használtak. Sőt templomát is a katonaság vette igénybe raktárként. 1988-ban lett újra az egyházé. Most éppen állványok övezik és renoválják. Előtte a szikla peremén hatalmas, durva kidolgozású lovasszobor áll: Vahtang Gorgaszali egyházalapító szent királyt ábrázolja. jobb kezét magasra tartja kinyújtott ujjakkal. Idegenvezetőnk az 1967-ben felállított szoborról megjegyzi, hogy abban az évben nagy győzelemnek számított: futballcsapatuk 5–0-ra legyőzte az állandó vetélytársat, a jereváni együttest. A hagyomány szerint erre utal a feltartott kéz öt ujja. A körülbelül fél Duna szélességű bővizű folyón kis bárkák közlekednek. Különbnél különb hidak kötik össze a két partot. A völgy felé emelkedő két sziklafalról egy-egy régi vár tekint a völgyre. A túloldali hegyoldal alja kis öblöt képez, oda épült az óváros apró házaival. Ezt valamikor városfal övezte. Kelet felé kitárul a völgy, ott építették

az új negyedeket. De már a hegyoldalakra is mindenütt házak, villák kúsznak fel. Az óváros egyben fürdőváros is. Hőforrások törnek elő, amelyekre török fürdőépületeket emeltek. A hagyomány szerint a városalapító király egykor erre vadászott. Mikor fácánt látott, sólymát utána eresztette. De az összekapó két madár a mélybe hullt, s megfulladt a forrás forró vizében. A hely annyira megtetszett a királynak, hogy ide várost építtetett. Erre következtetnek a város nevének eredetéből is: a tbili grúzul meleget, a szi pedig madarat jelent. Leereszkedve kilátónktól átmegyünk a grúz mártírok hídján, s máris a központban vagyunk. Keskeny, sorompó val lezárt sétálóutcákon járunk, ahol csak ritkán jön egy-egy autó. Nézegetjük az egyemeletes, díszes fakorlátú terasszal utcára néző házakat. Itt tavasztól őszig főként a fedett teraszon folyt a családi élet. A földszinti üzletek is vagy ételt-italt, vagy turistáknak való emléktárgyakat árulnak. Egy hosszú utca mindkét oldalán szabadtéri étterem. Éppen az ortodox húsvét hétfője lévén minden tele vendégekkel. A házak közt betérünk egy kis utcába, mely aztán keskeny sziklafalú hasadékban folytatódik. A két fal tetején, a magasban házak sorakoznak. Eljutunk a völgyecske végéig, s egy zuhogó vízesés kápráztat el. Visszatérve a házak közé, szinte minden sarkon templomot találunk: az egyik ortodox, a másik örmény, a harmadik zsinagóga, a negyedik muzulmán mecset, a következő katolikus. Sőt még klasszicizáló orosz pravoszláv templom is feltűnik. Idegenvezetőnk szerint a grúzok mindig békésen megférték a más hitűekkel és más nemzetiségűekkel is. Itt van például a vallásuk: ugyan van grúz saját pátriárkával rendelkező ortodox egyházuk, de hagyják, hogy a moszkvai pátriárka alá tartozó egyház is működjék. Az oroszok annak hívei. Különben a város lakóinak csak 80%-a vallja magát grúznak, a többiek örmények, oroszok, azeriek. A zsidókat a szovjet hatalom mind „kiárusította". Egy kis parkban szobrok váltakoznak. Ennek egyik oldalfalából mintha szárnyas férfialak repülne ki. Egész életrajzát elmeséli idegenvezetőnk. *Szergej Joszifovics Paradzsanov*ot, Tbiliszi örmény származású szülöttjét örökíti meg a bronzalkotás. Muzsikus családból ered, 1945-től Moszkvában zenét, balettet, filmművészetet tanul. A Szovjetunió egyik leghíresebb filmrendezője lesz. *A gránátalma színe* című filmjét (1969) remekműnek tartják. Ellenzéki magatartása miatt homoszexualitás vádjával 1973-ban öt évi szibériai kényszermunkára ítélik. A világ legnagyobb művészei tiltakoznak *Brezsnyev*nél, úgyhogy végül kegyelmet kap. Jerevánban halt meg 1990-ben.

Jereván - főtér a zenélő szökőkúttal

Az óváros főutcáján sétálva találunk rá a bábszínház melletti régi óratoronyra. Most két óriási színesre festett húsvéti tojás díszíti. Oldalról vasoszlop támogatja. Kiérünk az utca végét keresztező modern főutcára. Az innenső oldalán feltűnik a restaurált városfal. Belülről nekiépített házak felső szintje, teteje kandikál ki. Külső oldalát azonban megtisztították, s most előtte széles park szobrokkal díszítve. A fallal párhuzamos főutca túloldalán szállodák, irodaházak. Az első „nyíláson" visszatérünk az óvárosba, sietünk találkozási helyünk, az üvegfedelű híd felé. A keskeny sikátorok házai közül nem egy romos, lakatlan. Itt-ott megjelenik egy modernebb, de legfeljebb kétemeletes épület. Visszaérünk a találkozási ponthoz,

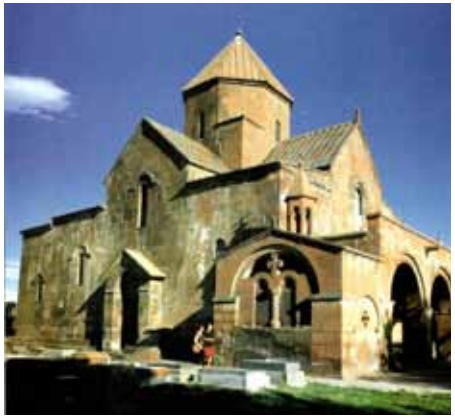

Ecsmiadzin - Szent Gajane templom

a város egyik szimbólumához, az üvegfedelű hídhoz. A part menti utakon is átívelve visz át a túloldali parkba. Mielőtt tovább haladnánk, idegenvezetőnk felhívja figyelmünket a hídról látható nevezetességekre. Az előttünk lévő parkból libegővel lehet feljutni a Mtacsminda hegyre. Onnan közelíthető meg a 17. századi romos Narikala erőd. A közelben tv-torony áll és óriáskerék működik. A hegyoldalban található a kis Szt. Dávid templom, s körülötte a grúz nemzeti panteon. Itt nyugszik a legtöbb írójuk, költőjük, politikusuk. Mégis a legismertebb és leggyakrabban felkeresett itteni szobros síremlék *Sztálin* édesanyjára emlékeztet. *Keke Geladze* (1858–1937) egy *Viszarion Dzsugasvili* nevű suszter felesége volt. Máig vitatott, hogy a részeges férjétől vagy valamelyik közismert szeretőjétől született-e fia, *Joszif Viszarionovics Dzsugasvili* a közeli Gori városkában. Sztálin teológiai hallgatóként került Tbiliszibe. Innen vezetett útja a bolsevik mozgalomba, majd onnan a világpolitikát meghatározó diktátori pozícióba. Mikor édesanyja 1935-ben betegeskedni kezdett, meglátogatta a fia, s megkérdezte: „Édesanyám, miért vertél annyit gyermekkoromban?" Mire az idős hölgy azt válaszolta: „Azért, hogy azzá légy, ami vagy". Kétségtelenül a legkegyetlenebb diktátorok egyikévé vált a generalisszimusz. Édesanyja temetésén sem vett részt. Ugyanezen a hegyoldalon valamivel nyugatabbra áll egy hatalmas női szobor, mely a Grúz Anyácskát testesíti meg. Egyik kezében kard, a másikban egy edény. Azt szimbolizálja, hogy a grúzok szeretettel, itallal fogadják a barátságosan érkezőket, de karddal sújtanak az ellenségre. Az északi domboldalt az elnöki palota csillogó kupolájú épülete és néhány templom uralja. Elbeszélgetünk az iskolarendszerről. Míg az örményeknél minden elemista egyszerre kezdi az örmény és az orosz nyelvet tanulni, s csak utóbb egy nyugati nyelv tanulásakor ismeri meg a latin betűket, itt első osztálytól csak a grúz írást tanítják. Utóbb választható az orosz és valamelyik európai idegen nyelv. Az örmény tannyelvű iskolában természetesen az örmény írást

is megtanítják. Szegény itteni örmény kisdiákok: négyféle betűrendszerrel kell megismerkedniük! Különben a grúz írást is ugyanaz a *Meszrop Mastoc* szerzetes dolgozta ki, mint az örményt. Az örmény betűk szegletesebbek, a grúzok gömbölydedek. A hagyomány úgy tartja, hogy a legelső grúz nyomdabetűket Kolozsvár híres nyomdásza, *Misztótfalusi Kis Miklós* véste és öntötte ki. Van még egy magyar vonatkozása Grúziának. 1881–1882-ben itt élt *Zichy Mihály* festőművész, a cár udvari festője. Ő illusztrálta a leghíresebb grúz költő, *Rusztaveli A tigrisbőrös lovag* című nemzeti eposzát. Úgyhogy grúzok saját művészükként tisztelik. Ma egész alakos szobra áll Tbiliszíben, s nevét utca is viseli. Sajnos egyikre sem tudtunk rábukkanni.

Autóbuszunk a libegő parkolójában vesz fel, s aztán a kettős határellenőrzés után éjfélre érünk jereváni szállodánkhoz. Közben elhangzik néhány vicc az 1970-es–1980-as évekből a „Jereváni Rádió" üzeneteivel.

Gaál György

Szent Karácsony Ünnepén Meghívó

A Fővárosi Örmény Klub 2019. december 19-én 17 órakor a Pest Megyei Kormányhivatal Nyáry Pál termében (Budapest V. ker. Városház u. 7.) szeretettel vár Mindenkit a karácsonyi koncertje és újévköszöntő műsorára.

Műsor:

- *dr. Issekutz Sarolta* köszöntője és beszámolója az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2019 évi tevékenységéről
- Karácsonyi versek – előadja *Várady Mária* színművész
- Az *Albinoni Kamarazenekar* Karácsonyi koncertje
- Ajándékozás

Rendezi: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Budapest Főváros II. kerületi Örmény Önkormányzat, Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat, Újbuda Örmény Nemzetiségi Önkormányzat

Támogató: Magyar Kormány, a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság, valamint a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.